

ISSN: 3023-4778

International Journal of Original Educational Research

Research Article

Aile Katılımının Çocuklarının Gelişimlerine Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Berat Özge Leblebicier

lebiozge@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Naim Kara

naim-kara@hotmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Hakan Altuntaş

hakanotuken@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Hüreyya Yılmaz

omt63724@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Bu çalışmanın amacı aile katılımının çocuklarının gelişimlerine etkisine ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç çerçevesinde ailelerin en çok tercih ettikleri etkinlikler, ailelerin etkinliklere katılımları, etkinliklerin çocukların bilişsel, duyuşsal durumlarına etkisi vb. alt problemlere cevaplar aranmıştır. Çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen bir veri toplama aracının olması ve bu çalışmanın paralelinde başka bir çalışmanın olmaması nedeniyle önem arz etmektedir. Çalışmada nitel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu özel ve devlet kurumlarında görev yapan 11 kadın okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın bulgular kısmında ailelerin en sık katıldığı etkinlikler, ailelerin etkinliklere katılımının olumlu ve olumsuz yönleri, ebeveynlerin aile katılımlı etkinliklere karşı tutumları, etkinliklerin çocuğun bilişsel ve duyuşsal özellikleri üzerine etkisi, ailelerin çocuk sayısının ailenin etkinliklere katılımı üzerindeki etkisi vb. bilgilere ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları olarak öğretmenlerin okulun ve velilerin imkânları ölçüsünde etkinlikleri planladıkları, bazı meslek grubundaki velilerin etkinliklere az ve çok katılımının olduğu, çocuk sayısı arttıkça ebeveynlerin etkinliklere daha az katıldıkları, etkinliklerin çocukların yaratıcı düşünmelerinde, sorumluluk almalarında, iş birliği yapmalarında etkili olduğuna ulaşılmıştır. Araştırmada okulların materyal olarak desteklenmesi gerektiği, ailelerle daha çok iletişime geçilerek onların etkinliklere katılım sayılarının artırılması gerektiği vb. konularda önerilere gidilmiştir.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi, Etkinlik, Aile katılımı.

Abstract

The aim of this study is to reveal the views of teachers on the effect of family involvement in the preschool period on the development of preschool children. Within the framework of this purpose, the most preferred activities of the families, the participation of the families in the activities, the effect of the activities on the cognitive and affective states of the children etc. Answers to sub-problems were sought. The study is important because there is a new data collection tool developed by the researcher and there is no other study in parallel with this study. Qualitative scanning method was used in the study. The study group of the research consists of 11 female preschool teachers working in private and public institutions. In the findings part of the research, the most frequently attended activities by the families, the positive and negative aspects of the participation of the families in the activities, the attitudes of the parents towards the activities with the family participation, the effect of the activities on the cognitive and affective characteristics of the child, the effect of the number of children in the family on the participation of the family in the activities, etc. information has been reached. As a result of the research, it has been found that the teachers plan the activities within the limits of the possibilities of the school and the parents, the parents in some professions have less or more participation in the activities, the parents participate less in the activities as the number of children increases, and the activities are effective in the creative thinking, taking responsibility and cooperation of the children. In the research, suggestions were made about the need to support schools with material, to communicate more with families and to increase their participation in activities.

Keywords: Preschool, Activities, Parent Involvement

GİRİŞ

Bir toplumu oluşturan bireylerin her birinin sağlıklı şekilde yetişmeleri, kaliteli bir eğitim almaları, huzurlu ve güvenli bir ortamda bulunmaları oldukça önemlidir. Bireylerin yetiştikleri çevre, ailelerinin sosyo-ekonomik durumu, eğitim almış bir ortamda bulunmaları; ileriki yaşamlarının olumlu olmasının temelini oluşturmaktadır. Bir ülkenin de eğitime önem vermesi, donanımlı bireyler yetişmesinin önünü açması, yeni iş alanlarını oluşturarak bireylerin işsiz kalmasını önlemesi bireylerin devletten beklediği özelliklerdendir.

Dünya genelinde ülkeler genel olarak gelişmiş, gelişmekte olan ve geri kalmış olarak sınıflandırılmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler eğitime daha çok önem verirken, geri kalmış ülkelerde eğitime yeteri kadar önem verilmediği gibi eğitim sisteminin de tam olarak sürdürülebilir olmadığı düşünülmektedir. Özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri temele aldığımızda; eğitime verilen önemin ülke ekonomisine dolaylı ve doğrudan şekilde katkısı olduğu kesindir. Çünkü eğitim almış kişiler; yeni fikirler üretmek için buluşlar geliştirerek ülke ekonomisine katkıda bulunabileceği gibi ülkenin mallarını koruyarak, çevreye zarar vermeyerek, kendi sağlıklarına dikkat ederek, tasarruf sağlayarak, verimli ve bilinçli tüketerek kısacası etkin bir vatandaş olarak ülkelere katkı sağlamaktadır.

Eğitim bireyin önce ailesinde başlar. Ancak planlı, uzman eşliğinde, amaçlı, materyal kullanılarak ise okul ortamında formal bir şekilde gerçekleştirilir. Özellikle gelişmiş ülkeler okul öncesine daha çok önem verir ve okul öncesinde verilen eğitimin daha sonraki eğitimlerin temeli olduğu varsayılır. Bireylerin okul ortamıyla hızlı bir şekilde buluşması, doğru bilgileri planlı şekilde okul ortamında öğrenmesi, dünyayı tanıma imkânını uzmanlardan öğrenmesi okul öncesi eğitimin temelleri arasındadır. Aile dışına çıkmamış, ailesinden başka kişilerle çok az iletişime girmiş, sosyal ilişkiler yaşamamış, sokakta başka çocuklarla oynamamış, yeni şeyler keşfetmeye çalışmamış çocuklar okul öncesi eğitim döneminde uyum problemi yaşayabilmektedir (Yavuzer, 1994). Bir çocuğun kendi bulunduğu küçük ve güvenli çevresinden başka bir çevreye kısa zamanda alışması da elbette ki beklenmemelidir.

Çalışmanın Amacı ve Problem Durumu

Bu çalışmanın amacı aile katılımının okul öncesi çocuklarının gelişimlerine etkisine ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki alt amaçların cevapları aranmaya çalışılmıştır.

Alt Amaçlar

1. Okul öncesinde aile katılımı etkinliklerini planlamada izlenen yol ve dikkate alınan hususlar konusunda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
2. Aile katılımı etkinliklerinin uygulanması esnasında ailelerin tercih ettikleri etkinlik çeşitleri açısından öğretmen görüşleri nelerdir?

3. Aile katılımı etkinliklerinin uygulanması esnasında ebeveynlerin tutumu ve en çok hangi ebeveynin katıldığı açısından öğretmen görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal-duygusal gelişimine aile katılımının etkilerine dair öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
5. Okul öncesi dönem çocuklarının bilişsel gelişimine aile katılımının etkilerine dair öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
6. Kardeş sayısının ailelerin etkinliklere katılım sıklıklarına olan etkisine dair öğretmen görüşleri nelerdir?
7. Ailelerin çalıştıkları iş çeşitlerinin çocukların eğitim sürecine katılım sıklıklarına olan etkisine dair öğretmen görüşleri nelerdir?

Her ne kadar bu amaç ve alt amaçlarındaki soruların cevabı bu araştırmada aranmaya çalışılsa da araştırma sonucunda verilerin toplanmasından sonra okul öncesi öğretmenlerinin düşüncelerinin yeni yeni sorunların tespiti ve çözümü açısından farklı alternatiflere yol göstereceği düşünülmektedir. Araştırma kendi kapsamı bakımından belirli bir konuyu temele alıp ilerlemeyi hedef almıştır. Araştırma sonucunda bulgular kısmında bu amaç ve alt amaçların cevabı verilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Okulla ailenin iş birliği çocuğun okula geldiği ilk gün başlar. Öğretmenin çocuklarla ilgili bilgileri aileden ilk gün alması gerekir. Bununla birlikte öğretmenin öğrendiği bilgiler kapsamında aile katılımı programının çerçevesinin belirlenmesi de oldukça önemlidir. Aile katılımı, yılda bir defa ailelerin okula gelip etkinlik yaptığı ya da öğretmenlerin sorun durumlarında aileleri aradığı çalışmalar değildir. Aile katılımı durumu ebeveynlerin katılımı olmakla beraber, öğretmenlerin de bu konuda gayretli olmaları gerekir. Bunu yanı sıra okulda uygulanan eğitimin evde de sürdürülebilmesi ve ailelerin çocuklarını ve kendilerini de tanıma fırsatı bulduğu çalışmaların tamamıdır. Bu çalışma ile öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri, aile katılımı faaliyetleri, deneyimleri ve ailelerin demografik yapısına göre öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar objektif olarak incelenmeye çalışılmıştır. Okul öncesi döneminde aile katılımının önemi yadsınamaz bir gerçektir. Ancak burada aile katılımı için öğretmenlerin de etkisi vardır. Bu durum esasında öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri ve aileleri okul öncesi eğitime teşvik edici şekilde davranmaları gereklidir.

Bu çalışmada çocukların okul içindeki ve dışındaki öğrenmeleri esnasında aile katılımının çocuğun gelişimine etkisi incelenmiştir. Bu amaç çerçevesinde yeni bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Bu çalışma yeni bir veri toplama aracının geliştirilmesi yönüyle ve alan yazındaki belli bir boşluğu dolduracağı için önemli görülebilir. Diğer taraftan ileriki araştırmacılara fikir vermesi açısından da önemli olacağı ifade edilebilir.

Eğitimin formal yanının işe koşulması ve örgün bir ortamda bireylere eğitim verilmesi tüm kademelerde istenilen bir durumdur. Diğer kademelerin kendilerine özgü amaçları olduğu gibi okul öncesi eğitimin de kendi amaçları bulunmaktadır.

Okul öncesi eğitime katılan çocukların aileleri de artık eğitimin bir parçası olmaktadır. Ayrıca günümüzde hem annenin hem de babanın iş hayatında çalışıyor olması, çocukların okulla daha erken yaşlarda buluşmalarının önünü açmaktadır. Okul

öncesi eğitim bu yönüyle ailelerin işini kolaylaştırmaktadır (Tezel Şahin ve Özyürek, 2010). Ailelerin çocuklarını okul öncesi eğitim kurumlarına göndermeleri çocuğun hem akademik hem de sosyal yönden gelişmelerini sağlar. Hatta iyi bir akademik geleceğin temelleri okul öncesi eğitim kurumlarında atılır (Yazıcı, 2002). Aile katılımı; Katılım, erken çocukluk eğitimi programına anne-babaların ve diğer aile üyelerinin dahil olması sürecidir. Bu süreçte aile üyeleri çocuğun eğitimine ve gelişimine katkıda bulunur. Çocuğun yakın çevresi, onun eğitim ve gelişimi üzerinde önemli bir rol oynar. Aile üyelerinin tutum ve davranışları, çocuğun çevresinin çocuğun gelişimi ve eğitimi üzerinde etkili olabilmesi için önemlidir. Okul öncesi eğitim süreci ailede başlar, ancak ilerleyen dönemlerde okul öncesi eğitim kurumları da önemli bir sorumluluk üstlenerek çocuğun eğitimine katkı sağlar (Haktanır, 2015).

Okul öncesi dönemde aile katılımı, çocuğun eğitim ve gelişiminde büyük bir öneme sahiptir. Ailelerin çocuklarına aktif olarak destek olmaları ve eğitim sürecine katılmaları, çocukların sağlıklı bir şekilde büyümelerini ve öğrenmelerini sağlar. Aile katılımı, çocukların akademik, sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmeye yardımcı olur. Aynı zamanda, ailelerin çocuklarına gösterdikleri ilgi ve değer, çocukların özgüvenlerini artırır ve öğrenmeye olan motivasyonlarını güçlendirir. Ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarıyla iş birliği yaparak çocukların eğitimine katkı sağlamaları, çocukların daha iyi bir eğitim deneyimi yaşamalarını sağlar. Aile katılımı, çocuğun çevresinin destekleyici ve güven verici olduğunu hissetmesini sağlar ve bu da çocuğun öğrenme potansiyelini maksimize etmesine yardımcı olur.

Araştırmalar, eğitim programlarına katılan ebeveynlerin kendiyile ilgili daha olumlu tutumlar geliştirdiğini, özgüvenlerinin arttığını ve kişisel gelişimlerini artırmak için çeşitli programlara katıldıklarını göstermektedir. Ayrıca, katılım gösteren ebeveynlerin, katılımında bulunmayan ebeveynlere kıyasla okul ve okul personeliyle ilgili daha olumlu tutumlar benimsedikleri belirtilmektedir (Dirim, 2004). Çocuklar, kendi anne-babalarını eğitimlerinin önemli bir parçası olarak görmeye başlarlar. Özetle okul öncesi eğitimde aile katılımının etkisi tek boyutla açıklanamaz. Özellikle hem ailelere hem çocuklara hem de öğretmenlere katkısı yadsınamazdır.

YÖNTEM

Araştırmanın bu kısmında araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi başlıkları üzerine bilgiler verilmiştir.

Araştırma Modeli

Okul öncesi dönemde aile katılımının okul öncesi çocuklarının gelişimlerine etkisine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada, nitel tarama yönteminden yararlanılmıştır. Nitel çalışmada temel olarak olayların veya durumların nedeni ve nasıl ortaya konulmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmada, aynı olayı yaşamış kişilerin yaşadıkları durumun nedenlerini derinlemesine incelemek ve belirlemek amaçlanmaktadır. Araştırmada çalışma grubunu oluştururken örnekleme yöntemlerinden rastgele örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu tekniği seçmekteki amaç, çalışma grubu seçilirken araştırmanın amacına uygun katılımcıları

seçmek esastır. Araştırmada öğretmenlerin sosyo-demografik özellikleri, görev yaptıkları okul türü, mezuniyet durumlarını belirlemek üzere “Genel Bilgi Formu”, öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacıyla “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, özel ve devlet kurumlarında görev yapan 11 kadın okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın uygulama ve veri toplama aşaması 26-30 haziran 2023 tarihleri arasında online olarak rastgele seçilen okul öncesi öğretmenleriyle gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış bir görüşme formu oluşturulmuştur. Araştırmacı tarafından yeni bir veri toplama aracının oluşturulmasının temel gerekçesi ise bu çalışmayla birebir paralellik gösteren bir veri toplama aracına ulaşamamasıdır. Veri toplama aracının geliştirilmesi aşamasında ilgili literatür taranmış, uygun sorular bulunduğunda bu sorular uzman görüşlerine başvurularak geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmacı tarafından geliştirilen ve araştırmada kullanılan sorulara verilen cevaplar tek tek incelenmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan sorular 11 öğretmenin okul öncesi dönemde aile katılımının okul öncesi çocuklarının gelişimlerine etkisine ilişkin öğretmen görüşleri hakkındaki düşüncelerinin ortaya konmasında yeterli olduğu belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler incelenmiş ve öğretmenlerin ilgili konu hakkındaki düşünceleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğretmenler tarafından her soru için belirtilen düşünceler yazılmaya çalışılmıştır ve her bir öğretmen isimlendirilmiş ve (Ö1, Ö2, Ö3.....) şeklinde yazılmıştır. Her soru için öğretmen görüş belirtmediğinden dolayı cevap vermeyen öğretmenler sisteme dâhil edilmemiştir. Bununla birlikte öğretmenlerden gelen bilgilere hiçbir şekilde müdahale edilmemiş ve öğretmenlerin orijinal cümleleri aslına uygun şekilde yazılmıştır.

BULGULAR

Çalışmanın bu aşamasında veri toplama aracından elde edilen bulgulara değinilmiştir.

Tablo 1 Öğretmenlerin demografik bilgileri

Kişisel Bilgiler	Değişken	Frekans
Cinsiyet	Kadın	11
	Erkek	-
Yaş Aralığı	21 - 30	4
	31 - 40	7
Mesleki Deneyim Süresi	1 - 5	3
	6 - 10	7
	11+	1
Kurum	Devlet Kurumu	5
	Özel Kurum	6
Okul Türü	Anaokulu	8
	Ana Sınıfı	3
Öğrenim	Ön Lisans	1
	Lisans	10

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı kadındır. Araştırmada veri toplanan katılımcıların 4'ünün yaş aralığı 21 – 30, 7'sinin yaş aralığı 31 – 40'tır. Katılımcıların 5'i devlet kurumlarında, 6'sı özel kurumlarda görev yapmaktadır. Katılımcıların görev yaptığı okulların 8'i anaokulu, 3'ü ana sınıfıdır. Katılımcıların 1'i ön lisans, 10'u lisans mezunudur.

Tablo 2 Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı Etkinlikleri Planlarken İzlenen Yollar

Temalar	Alt Temalar	Frekans
Materyal	Kolay ulaşılabilir, ekonomik, yaratıcılığı destekleyici, yaşa ve cinsiyete uygun, ilgi çekici.	4
İletişim	Aile ile iletişim, aile beklentilerini bilme, gönüllülük sağlanmalı, açık ve anlaşılır şekilde anlatma.	4
Ekonomik Durum	Ailenin ekonomik durumunu gözetme.	2
Zamanlama	Ailelerin geleceği zamanlarda etkinlik yapma.	1

Katılımcılara sorulan “Okul öncesinde aile katılımı etkinliklerini planlarken izlediğiniz yollar ve dikkat ettiğiniz hususlar nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplarda materyal, ailenin ekonomik durumu, iletişim ve zamanlama ön plana çıkmaktadır. Ayrıca bu soruya öğretmenlerin verdikleri cevapların bir kısmı aşağıda verilmiştir.

(Ö1): Aile katılım çalışmaları planlarken ailelerin katılım sağlayacağı planlanır. Mesleklerine uygun uygulanabilir ve ulaşılabilir materyal olmasına dikkat edilir.

(Ö9): Çalıştığım okullarda pek aile katılımlı etkinlik uygulayabilme zeminim olmadı. Veli katılımlı bir etkinlik hazırlarken öğrencilerin hiçbirinin kendini ihmal edilmiş hissetmemesini sağlamak en önemli noktadır diye düşünüyorum.

Görüleceği gibi öğretmenler ailelerin eğitim faaliyetlerine katılımını sağlamak amacıyla ailelerle iletişime geçmeye, onları bilgilendirmeye, ailelerin etkinliklere katılabilmeleri için ekonomik çözümler bulmaya vb. yollar aramaya çalışmaktadır.

Tablo 3 Eğitim-Öğretim Süresince Yer Verilen Aile Katılımı Etkinlik Çeşidine İlişkin Bulgular

Etkinlikler	Frekans	Etkinlikler	f
Öğretim etkinlikleri	8	Meslek Tanıtımı	5
Bahçe etkinlikleri	7	Gezi ve Törenler	4
Fen etkinlikleri	6	Enstrüman Çalma	4
Sanat Etkinlikleri	6	Mutfak Etkinlikleri	4
Dil Etkinlikleri	5	Araştırma etkinlikleri	3

Katılımcılara sorulan “**Eğitim-öğretim süresince aile katılımı etkinlik çeşitleriniz nelerdir?**” sorusuna verdikleri cevaplar; öğretim etkinlikleri, bahçe etkinlikleri, sanat etkinlikleri, fen etkinlikleri, dil etkinlikleri, meslek tanıtımı, mutfak etkinlikleri, gezi ve törenler, enstrüman çalma, öğretim etkinlikleri, araştırma etkinlikleri şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca bu soruya öğretmenlerin verdikleri cevapların önemli görülenleri aşağıda sıralanmıştır:

(Ö2): Meslek tanıtımı, farklı bir sanat veya deney etkinliği, bahçe etkinlikleri, sunum veya enstrüman çalma, hep birlikte oyun oynama, mutfak etkinlikleri

(Ö4): Meslekler konusunda çocuğun hayalindeki mesleği konuşup, birlikte araştırma yapıyorlar, sonrasında mesleği okulda anlatması için birlikte tasarım yapabilirler. Örneğin çocuk Astronot olmak istiyor. Birlikte kutuları folyo ile kaplayıp astronot kıyafeti ya da uzay aracı tasarlayabilirler.

(Ö6): Velilerin kendilerini rahat hissedip pratik bir şekilde uygulayabildikleri etkinlikler kitap okuma sanat bazen de deney etkinlikleri.

Öğretmenler hem ailelerin katılımı için hem de öğrencilerin eğlenerek öğrenebilecekleri ortamlar hazırlamaktadırlar. Öğrencilerin eğlenmeleri, etkinlikler içerisinde sorumluluk almaları, yaparak-yaşayarak öğrenmeleri, bilgi edinmeleri vb. sayesinde öğrenciler hem okulu seveceklerdir hem de eğlenerek öğreneceklerdir.

Tablo 4 Ailelerin Etkinliklere Katılımları ve Ebeveynlerin Etkinliklere Katılımlarına Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Temalar	Alt Temalar	Frekans
Katılım	Anne, baba, ağabey, abla, en çok ev hanımları geliyor, çocuğunu daha çok merak edenler, babalar en az katılım sağlıyor	5
Olumlu Durum	Zamanla katılım artıyor, memnun ayrılıyorlar. Çocuklar gerçekten öğrendiklerini ispatlıyorlar.	4
Olumsuz Durum	Hangi etkinliği yaptıracağını bilememek, isteksiz gelen aileler olabiliyor.	2

Katılımcılara sorulan “**Aile katılımı etkinliklerine en çok hangi aileler katılmaktadır ve ebeveynlerin aile katılımlarına olan tutumları nasıldır?**” sorusuna verdikleri cevaplar; çocuğunu merak eden/ilgili ailelerin genellikle etkinliklere katıldığı, en çok ev hanımlarının etkinliklere geldiği, zamanla etkinliklere katılan ailelerin sayısının arttığı, babaların etkinliklere çok az katılım sağladığı vb. şeklinde aşağıda sıralanmıştır:

(Ö2): *Tüm çocukların ailelerini katmaya özen gösteririm. Bunun veli toplantısında bilgisini veririm. Çünkü bu her şeyden çok çocuklar için çok önemli. Eğlenceli ve sıcak bir şekilde yaklaştığım için hep tam katılım aldım. Kendisi veya eşi katılmasa bile çocuğun abisini gönderen ailem bile vardı.*

(Ö4): *Başlangıçta süreci nasıl yönetecekleri konusunda endişeleri yoğun olduğu için süreci ertelemeye çalışıyorlar. Güler yüzle, saygı çerçevesinde amacı ve önemi açıklandığında olumlu bir artış gözlemleniyor.*

Öğretmenlerin verdiği cevaplarda da görüldüğü gibi etkinliklere en çok çocuğun annesinin katıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ailelerin çocuklarını etkinlik yaparken görmeleri, çocukların bir şeyler başarmaları, sorumluluk sahibi olmaları, kendi başlarına hareket etme yeteneği kazanmaları açısından bu etkinlikler önemlidir. Ayrıca ailelerin okula daha sık ziyarete gelmeleri ve çocuklarıyla ilgilenmeleri açısından bu etkinlikler önemlidir.

Tablo 5 Ailelerin Etkinliklere Katılımlarında Velilerin Sınıf İçerisinde Uygulamayı Tercih Ettikleri Etkinliklere İlişkin Bulgular

Etkinlikler	Frekans	Etkinlikler	f
Sanat etkinlikleri	8		
Öğretim etkinlikleri	5	Mutfak etkinlikleri	1
Meslek Tanıtımı	4	Oyunlar	1
Fen etkinlikleri	1	Dil etkinlikleri	1
Gezi ve törenler	1		

Katılımcılara sorulan “**Aile Katılımı Etkinliklerine Ailelerin Sınıf İçerisinde Uygulamayı Tercih Ettikleri Etkinliklere İlişkin görüşleri nasıldır?**” sorusuna verdikleri cevaplar; mutfak etkinlikleri, sanat etkinlikleri, fen etkinlikleri, gezi ve

törenler, meslek tanıtımı, öğretim etkinlikleri, oyunlar, dil etkinlikleri şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca bu soruya öğretmenlerin verdikleri cevapların önemli görülenleri aşağıda sıralanmıştır:

(Ö1): Genel anlamda sanat etkinliklerine katılımı tercih ederler. Birlikte basit düzeyde fen etkinliği yaparlar. Gezi gibi etkenliklere yardımcı olurlar.

(Ö6): Sanat etkinlikleri, kendi mesleklerini tanıtma ve hikâye okuma etkinliğini tercih ediyorlar.

(Ö7): Sınıf içinde uygulamamız olmuyor. (Ö8): Kitap okuma, resim yaptırma, sanat çalışmaları yaptırma, deney.

Öğretmenlerin sınıf içinde yaptıkları etkinliklere bakıldığında aileler en çok sanat etkinlikleri, fen etkinlikleri, meslek tanıtımı ve öğretim etkinliklerine katılım sağlamaktadırlar. Bu tür etkinliklerin sayıplarının artırılarak ailelerin katılımlarının daha da fazlaştırılabilmesi için okulun imkânlarının artırılması gerektiği de söylenebilecektir.

Tablo 6 Okul Öncesi Dönemde Aile Katılımının Okul Öncesi Çocuklarının Sosyal Duygusal Gelişimlerine Etkisine İlişkin Bulgular

Temalar	Alt Temalar	Frekans
Sosyal duygusal	Kendilerine güvenleri, paylaşımları, kendilerini ifade etme, sorumluluk alma, iş birliği yapma.	6
Aidiyet	Özgüven, okula uyum ve bağlılık, kendini güvende hissetme.	4
Kalıcı öğrenmeler	Yaparak-yaşayarak öğrenme.	1

Katılımcılara sorulan “Okul öncesi dönemde aile katılımının okul öncesi çocuklarının sosyal duygusal gelişimlerine dair etkisinin nasıl olduğunu gözlemliyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar; sosyal-duygusal, aidiyet, kalıcı öğrenmeler üzerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca bu soruya öğretmenlerin verdikleri cevapların bir kısmı aşağıda sıralanmıştır:

(Ö3): Ailelerin çocuklarının gelişimini yakından görmesini sağlar. Aile ile geçirilen sürecin kalitesini artırır. Çocuk etkinliklere daha keyifli ve istekli bir şekilde katılıyor. Kalıcı öğrenmeler daha kolay sağlanıyor. Okula uyum sürecinde kendilerini daha rahat ve güvende hissetmelerini sağlar.

(Ö5): Ben aile katılımına çift yönlü bakıyorum. Öncelikle çocuk açısından aile ile okulum iş birlikçi olduğunu görmeleri onları rahat ve güvende hissettiriyor. Öte yandan aileler de çocukların nasıl bir ortamda olduğunu ve okul ortamındaki tutum ve davranışlarını görmüş oluyorlar.

((Ö9): Ailesi etkinlik için okulda bulunan çocuklar çok keyif alıp bu çalışmaların tadını çıkarırken ailesini okulda hiç göremediğimiz çocuklar

kendilerini kötü hissedebiliyorlar. Homojen katılım sağlamak da çoğu zaman öğretmenin çabasıyla sağlanabilecek bir durum olmuyor.

Aile katılımlı etkinlikler yapıldığında öğrencilerin özgüvenlerinin arttığı, okula aidiyetlerinin geliştiği, iş birliği duygularının belirginleştiği, sorumluluk aldıkları, etkinliklerin tadını çıkarttıkları, derse ve okula daha bağlı oldukları vb. şeklinde cevaplar vermişlerdir.

Tablo 7 Okul Öncesi Dönemde Aile Katılımının Çocukların Bilişsel Gelişimlerine Etkisine İlişkin Bulgular

Temalar	Alt Temalar	Frekans
Düşünme becerileri	Yaratıcı düşünme, merak etme, ayırt etme, neden-sonuç ilişkisi kurma.	5
Dil becerisi	Soru sorma, kendini ifade etme.	2
Araştırma	Araştırma-inceleme, problem çözme.	2
Kalıcı öğrenmeler	Öğrenilenler unutulmuyor, yaparak-yaşayarak öğreniyor.	2

Katılımcılara sorulan “Okul öncesi dönemde aile katılımının okul öncesi çocuklarının bilişsel gelişimlerine dair etkisinin nasıl olduğunu gözlemliyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar; kalıcı öğrenmeler, dil becerisi, araştırma, düşünme becerileri üzerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca bu soruya öğretmenlerin verdikleri cevapların bir kısmı aşağıda sıralanmıştır:

(Ö3): Daha yüksek dil becerisi, problem çözme becerileri, daha olumlu motivasyon, olumlu tutum ve davranışlar. Aile çocuğun eğitimine ne kadar erken katılırsa çocuğun kazanımları da o oranda artar.

(Ö7): Aile katılımı çalışmaları çocukları sosyal ve duygusal yönden çok destekliyor daha rahat hissetmelerini sağlıyor, daha özgüvenli hissetmelerini de sağlıyor bununla birlikte aile katılım etkinliklerinin doğrudan olmasa da artan olumlu duyguların etkisiyle dolaylı olarak bilişsel gelişime de olumlu katkı sağladığını düşünüyorum.

Öğretmenlerin belirttiğine göre aile katılımı sayesinde öğrenciler kendilerini daha fazla güvende hissediyorlar ve merak ettikleri her şeyi sorabiliyorlar. Öğrenciler, ailelerinin olduğu bir ortamda öğrendiklerini unutuyorlar. Aile katılımının bilişsel yönden çok yararlı olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 8 Ailelerin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımında Sahip Oldukları Çocuk Sayılarının Aile Katılımına Etkilerine İlişkin Bulgular

Temalar	Alt Temalar	Frekans
Çocuk sayısı	Çocuk sayısı arttıkça katılım azalıyor. Çekirdek ailelerde katılım fazla oluyor. İlgili aileler daha çok katılım sağlıyor.	7
Çalışma durumu	Çalışan aileler katılım sağlayamıyor.	3
Yerleşim merkezi	Köylerde katılım azalıyor.	1

Katılımcılara sorulan “**Ailelerin çocukların eğitim sürecine katılımında sahip oldukları çocuk sayılarının aile katılımına etkileri nelerdir?**” sorusuna verdikleri cevaplar; çocuk sayısı, yerleşim merkezi, ailelerin çalışma durumu üzerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca bu soruya öğretmenlerin verdikleri cevapların bir kısmı aşağıda sıralanmıştır: .

(Ö2): *Kalabalık bir aile ise tabii ki bu durum etkileniyor. Ortak bir zaman diliminden aileye göre ayarlıyorum zamanı. Sorumlulukları çok fazla olan köyde öğretmenlik yaptığım zaman diliminde yine de zaman ayarlamışlardı. Sınıfta küçük çocuğa ben bakmıştım. Onlar etkinlik yapmıştı mesela.*

(Ö6): *Genellikle tek çocuklu aileler daha rahat zaman ayırarak gelmek konusunda istekli oluyorlar. 2. ve 3. çocuğa sahip olanlar okul konusunda daha rahat davranarak aile katılımını erteleme eğiliminde oluyorlar.*

(Ö10): *Fazla çocuk sayısı elbette zaman yaratmak açısından aileye zorluk çıkarabilir ama aile katılımındaki asıl tetikleyici unsurun ailenin ilgisi olduğunu düşünüyorum. Tek çocuğu olduğu halde ilgisiz davranan ebeveynler, çok çocuğu olduğu halde her konuyla ilgilenen ebeveynler olabilir.*

Öğretmenlerin belirttiğine göre ailelerin çocuk sayısı arttıkça okul etkinliklerine katılım sayısının azaldığı, işlerin çok fazla olduğu yerleşim yerlerinden ailelerin okula gelemediği, anne baba çalışan çocukların okula az gelebilmektedirler. Ancak çocuklarına karşı ilgili aileler kaç çocukları olursa olsun mutlaka okula gelmeye gayret etmektedirler.

Tablo 9 Ailelerin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımında Çalıştıkları İş Çeşitlerinin Aile Katılımına Etkilerine İlişkin Bulgular

Temalar	Alt Temalar	Frekans
Katılım çok/yoğun	Diş hekimi, mühendis, öğretmenler, doktorlar, veteriner, akademisyen	6
Katılım az/nadir	Yoğun ve ağır iş, vardiyalı işler, çok seyahat eden.	5

Katılımcılara sorulan “**Ailelerin çocukların eğitim sürecine katılımında çalıştıkları iş çeşitlerinin aile katılımına etkileri nelerdir?**” sorusuna verdikleri cevaplar; katılımın az (yoğun ve ağır iş, vardiyalı işler, çok seyahat eden vb.) ve katılımın çok (diş hekimi, mühendis, öğretmenler, doktorlar, veteriner, akademisyen vb.) üzerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca bu soruya öğretmenlerin verdikleri cevapların bir kısmı aşağıda sıralanmıştır:

(Ö3): *Bazı aileler aile katılımında kendi mesleklerini tanıtmayı tercih edebiliyor ve kendi mesleklerine paralel olarak yaş gelişim özelliklerine uygun etkinlikler yapıyorlar. Örneğin diş hekimi bir ailenin diş fırçası da bir sanat etkinliği yaptırması veya mühendis bir ailenin çocuklarla roket hazırlaması gibi.*

(Ö9): Meslek tanıtımı gibi etkinliklerde meslek çeşitliliğinden faydalanılabilir. Bunun dışında çalışma ortamı her ebeveyn için mesai saatleri içinde aile katılımı etkinliklerine dâhil olmaya elverişli olmayabilir.

(Ö11): Yoğun programlı çalışan ebeveynler katılım sağlamakta zorlanmadan ancak katılım sağladıklarında çalışmayan velilere göre daha planlı ve eğitici içerikler üretmektedirler.

Ailelerin yoğun iş temposu, vardiyalı çalışma şartları, bazı ailelerin seyahat etmek zorunda kalması, ağır işte çalışma vb. sebeplerle aileler okula gelmekte ve etkinliklere katılmakta sıkıntı yaşamaktadırlar. Ancak öğretmen, doktor, veteriner, mühendis, akademisyen vb. mesleklerde çalışan ebeveynler ise okula daha sık gelebilmekte ve etkinliklere daha sık katılım sağlayabilmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde konuyla ilgili yapılan çalışmalar ile yapılan bu çalışmanın karşılaştırmalı şekilde analizi yapılmıştır.

Çakmak (2010) çalışmalarında okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim programının amaçlarına ulaşılabilmesi ve eğitim faaliyetlerinin en verimli şekilde sürdürülebilmesi ailelerin eğitim sürecine etkin katılımlarıyla mümkün görülmektedir. Ailelerin bu sürece etkin ve sürekli katılımının ancak planlı ve programlı aile katılımı çalışmalarıyla gerçekleşebileceği sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada öğretmenlerin belirttiğine göre aile katılımı sayesinde öğrenciler kendilerini daha fazla güvende hissediyorlar ve merak ettikleri her şeyi sorabiliyorlar. Öğrenciler, ailelerinin olduğu bir ortamda öğrendiklerini unutuyorlar. Aile katılımının bilişsel yönden çok yararlı olduğunu belirtmişlerdir.

Şahin ve Ünver (2005) çalışmasında, çocuk için gerekli olan en etkin eğitim anne, baba ve öğretmenin birlikte çalışmalarıyla gerçekleşir. Bu nedenle okulöncesi eğitim programına aile katılımını sağlamak çocukların gelişimi açısından önemle üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir. Bu araştırmada da sonuç olarak bir paralellik görülmektedir. Özellikle ailelerin katılımının sağlandığı etkinliklerde çocukların bilgi ve becerilerinde öğrenme kabiliyetlerinin arttığı gözlemlenmiştir.

Gürşimşek (2003) çalışmasında ailenin eğitim sürecine katılım düzeyi ile çocukların öğretmenlerce gözlenen psiko-sosyal gelişim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki bulunduğunu ve öğretmenlerin aile katılım sürecinin anlaşılması ve katılım yaşantılarının zenginleştirilmesine yönelik çalışmalarda önemli bir kaynak olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmada da özellikle aile katılımı etkinlikler yapıldığında öğrencilerin özgüvenlerinin arttığı, okula aidiyetlerinin geliştiği, iş birliği duygularının belirginleştiği, sorumluluk aldıkları, etkinliklerin tadını çıkarttıkları, derse ve okula daha bağlı oldukları vb. şeklinde cevaplar vermişlerdir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu aşamasında bulgulardan elde edilen verilerle ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

- Öğretmenler okulun ve velilerin imkânları ölçüsünde etkinlikleri yapmaya gayret etmektedirler. Yapacakları etkinlikleri planlarken ilgili materyalin okulda bulunup bulunmadığı, ailelerin o materyali almaya gücünün yetip yetmeyeceği gibi durumlar öğretmenler tarafından düşünülmektedir. Maliyetin yüksek olduğu etkinlikler yapılmaktan vazgeçilmek zorunda kalınmaktadır.
- Ailelerin iş yoğunluğunun fazla olması ailelerin okula gelmesini veya etkinliklere katılmasını etkilemektedir. Örneğin yoğun ve yorucu işte çalışanlar, seyahat etmek zorunda olanlar, vardiyalı çalışanlar okula gelemeyen iş yoğunluğu daha az olan aileler okula daha sık gelebilmektedir.
- Çocuk sayısı fazla olan aileler okula gelmekte sıkıntı yaşayabilmektedir. Örneğin tek çocuğu bulunan aileler okula daha sık gelip etkinliklere katılırken; daha fazla çocuğu olan aileler okula gelmekte ve etkinliklere katılmakta isteksiz davranmaktadırlar.
- Okulda yapılan etkinliklerin öğrencilere sağladığı faydalar yaratıcı düşünme becerileri, problem çözme, merak etme, iş birliği yapma, özgüven, neden-sonuç ilişkileri kurabilme, mantık yürütebilme, sorumluluk alabilme vb. şeklinde sayılabilmektedir. Ayrıca öğrencilerin aileleri okula ne kadar fazla gelirse, etkinliklere ne kadar fazla katılabilirse öğrencilerde okula o kadar fazla gelmekte istekli olmakta ve etkinliklere katılmakta kararlı olmaktadır. Bu nedenle ailelerin okula gelmesi, öğretmenlerle daha sık iletişime geçmesi gerekmektedir.
- Öğretmenler tarafından okulda sanat etkinlikleri, meslek tanıtımı, öğretim etkinlikleri, okula etkinlikleri, fen etkinlikleri, mutfak etkinlikleri, oyun etkinlikleri, gezi ve gözlem, deney etkinlikleri, bahçe etkinlikleri, enstrüman çalma etkinlikleri gerçekleştirilmektedir. Bu etkinliklerin içerisinde ailelerin en çok katılım sağladığı etkinlikler meslek tanıtımı, öğretim etkinlikleri, fen etkinlikleri ve sanat etkinlikleri şeklinde sıralanmaktadır. Ailelerin zaman buldukça bu etkinliklere katılmaları ve yeni etkinliklerle öğretmenlere yardımcı olmaları sayesinde öğretmenlerde yeni yeni etkinliklerde yapılabilecektir.
- Aileler okulda katıldıkları etkinliklerden genellikle mutlu olmaktadır. Ayrıca okula gelmekte sıkıntı yaşayan, etkinliklere katılmakta sorun yaşayan ailelerde; fırsat bulup okula geldiklerinde okulda memnun şekilde ayrılmaktadırlar.

Araştırmanın sonuçları olarak bu maddeler belirtilebileceği gibi yeni soruların eklenmesi, farklı çalışma grubuna soruların sorulması, farklı soruların sorulması ile daha farklı bulgulara ve sonuçlara ulaşılabilecektir. Ancak çalışmadan elde edilen bu bulgular ile okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımlı etkinliklerde yaşadıkları sorunları görmek açısından önemli olduğu söylenebilecektir.

KAYNAKLAR

- Akyüz, Y. (1996). "Anaokullarının Türkiye'de Kuruluş ve Gelişim Tarihiçesi". *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 132.
- Dirim, A. (2004). *Okul Öncesi Eğitimi*. İstanbul: Esin Yayınevi
- Ekşi, A. (1990). *Okul fobisi Pediatri 2*. İstanbul: Nobel Yayınevi.
- Güven, N. ve Bal, İ. (2004). *Dil gelişimi*. İstanbul: Epsilon.
- Haktanır, G. (2015). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kaplan, S.(2002). *İlköğretim birinci kademe okul-aile işbirliği mevcut durum ve bir model önerisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Oktay, A. (1989). "*Türkiye'de Okulöncesi Eğitim*". İnönü Ün. Eğitim Fak. Eğitim Bilimleri Sempozyumu Bildiriler.
- Poyraz, H. (2003). *Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Resmî Gazete (2014). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Resmî Gazete Sayısı: 29072.
- Tezel Şahin, F. ve Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- Unutkan, Ö.P. (1998). *5-6 yaş grubu aile katılımlı sosyalleşme programı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Vural, D. E. (2006). *Okul öncesi programlarındaki duyuşsal ve sosyal becerilere yönelik hedeflere uygun olarak hazırlanan aile katılımlı sosyal beceri eğitimi programının çocuklarda sosyal becerilerin gelişimine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir
- Yavuzer, H. (1994). *Ana-baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yazıcı, Z. (2002). Okulöncesi eğitiminin okul olgunluğu üzerine etkisinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.